

УДК 619:616.995.428:619:616-039.1:636.7(477.53)

СЕЗОННА ДИНАМІКА САРКОПТОЗУ, ОТОДЕКТОЗУ ТА ДЕМОДЕКОЗУ СОБАК**ЄВСТАФ'ЄВА В.О., д. вет. наук, доцент**Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава,
evstva@ukr.net

Наведено дані моніторингових досліджень акарозів собак на території міста Кременчука. Зареєстровано наявність трьох видів акариформних кліщів – *Demodex canis*, *Otodectes cynotis*, *Sarcoptes canis*. За результатами паразитологічних обстежень собак акарозні інвазії реєструються упродовж року з показниками екстенсивності інвазій від 37,29 до 43,60 %. Разом з тим, середня інвазованість собак демодексами становила 20,21 %, отодектесами – 13,04 %, саркоптесами – 8,75 %. Встановлено залежність показників екстенсивності демодекозної, отодектозної та саркоптозної інвазій собак від пори року

Собаки, саркоптоз, отодектоз, демодекоз, сезонна динаміка, екстенсивність інвазій

Постановка проблеми. Собаки є невід'ємною частиною повсякденного життя сучасної людини. Вони – захисники, охоронці, поводири, об'єкти естетичного задоволення і психологічного настрою людини та безвідмовні помічники тваринникам як на фермах, так і при випасанні худоби [2, 7].

Однією з актуальних проблем власників собак та лікарів ветеринарної медицини є патологія їх шкірного покриву. Шкіра – життєво важливий орган. Вона виконує такі функції як захист від механічних, фізичних і хімічних пошкоджень, вироблення поту, шкірного жиру, рогової речовини, регулювання температури тіла [5, 6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За даними Т. С. Катаєвої (2009) [1], А. М. Титаренко (2001) [9], В. І. Роменського, І. Є. Рогозиної та ін. (2004) [8] в останні роки у зв'язку з підвищенням кількості собак і котів в умовах мегаполісів, а також збільшенням популяції бродячих тварин, утриманням м'ясоїдних на низькому рівні ветеринарного обслуговування, відзначена тенденція до збільшення поширення акарозів.

Акарози домашніх непродуктивних тварин належать до епізоотичних інвазійних захворювань, які характеризуються високою контагіозністю і можливістю необмеженого розповсюдження. В усіх країнах світу в мегаполісах із саркоптоїдозів у собак найбільшого поширення набули саркоптоз і отодектоз, а з тромбіді-

дозів – демодекоз [3, 4].

У зв'язку з вищезазначеним є актуальним вивчення поширення акарозів собак в умовах невеликих міст з урахуванням сезонних коливань показників екстенсивності інвазій.

Мета роботи полягала у вивченні поширення акарозів собак в умовах міста Кременчука, а також у визначенні сезонної динаміки саркоптозу, отодектозу та демодекозу.

Матеріал і методи досліджень. Дослідження проводилися впродовж 2013–2014 рр. на базі наукової лабораторії паразитології кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи факультету ветеринарної медицини Полтавської державної аграрної академії. У процесі епізоотичного обстеження собак на території міста Кременчука основним показником ураження тварин збудниками акарозів була екстенсивність інвазії (ЕІ). Акарологічні дослідження зіскрібків зі шкіри проводили вітальним методом за Д. О. Приселковою (1949) та А. В. Алфімовою (1951).

Видову належність саркоптіформних та тромбідіформних кліщів визначали на підставі морфологічних ознак кліщів за В. Ф. Галат та ін. (2000) та David G. Baker (2007). Всього обстежено 1143 собаки.

Результати досліджень та їх обговорення. За результатами вивчення епізоотичної ситуації та наслідками акарологічних обстежень собак на території м. Кременчука зареєстровано наявність трьох видів саркоптіформних та тро-

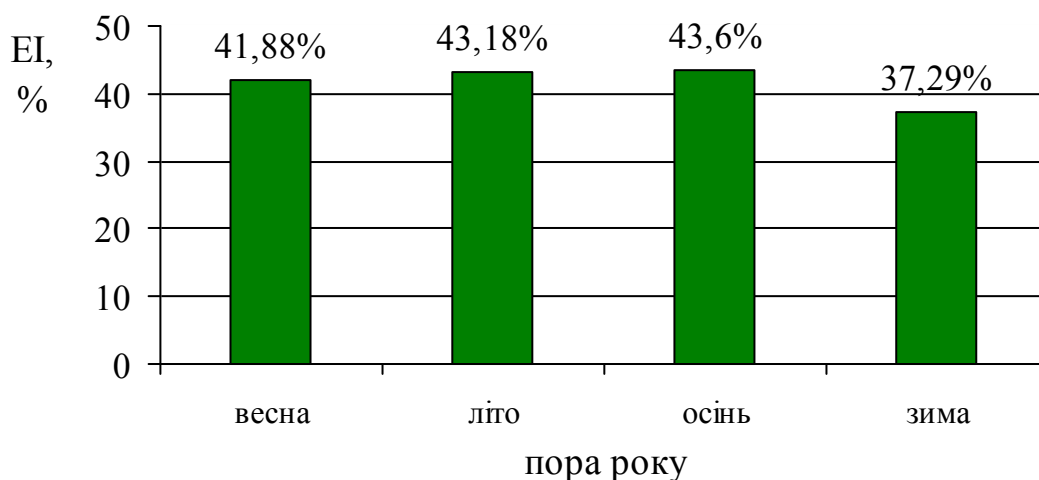

Рис. 1. Сезонна динаміка акарозів собак, %

мбідіформних кліщів – збудників акарозів м'ясоїдних тварин: *Demodex canis* (Leydig, 1859), *Otodectes cynotis* (Hering, 1838), *Sarcoptes canis* (Gerlach, 1857).

Середня інвазованість собак збудником демодектозу становила 20,21 %, отодектозу – 13,04 %, саркоптозу – 8,75 %.

Встановлено, що показники екстенсивності демодектозної та саркоптоїдозних інвазій собак залежали від пори року (рис. 1, 2).

Як видно з рис. 1, акарози в собак реєструються упродовж року з показниками екстенсивності інвазій від 37,29 до 43,60 %. Пік ураження собак саркоптіформними та тромбідіформними кліщами припадав на літньо-осінній період року (ЕІ=43,18–43,60 %) зі зниженням ЕІ взимку до 37,29 %. Упродовж весняного періоду ЕІ знов зростала до 41,88 %.

За демодектозу собак (рис. 2) пік ЕІ реєстрували навесні (24,38 %) та восени (25,20 %) зі спадом відсотку ураженості тварин взимку

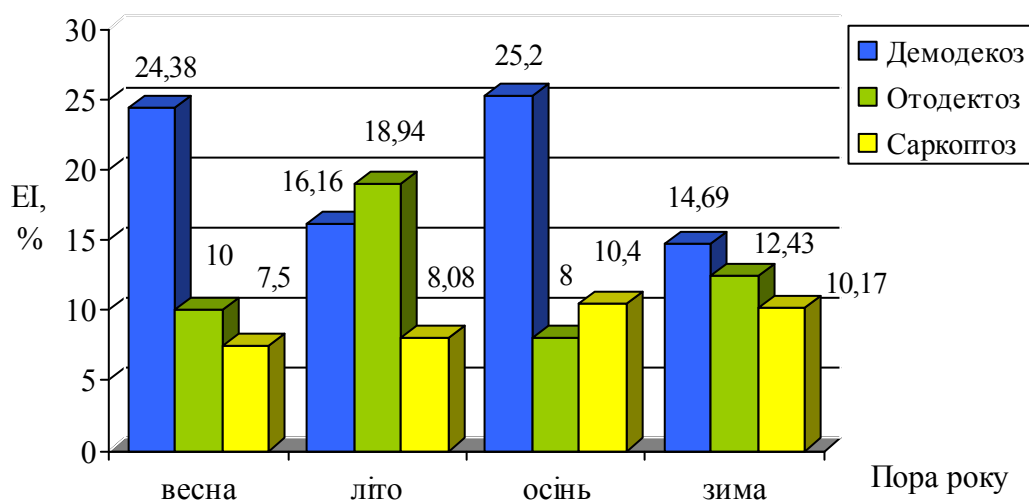

Рис. 2. Екстенсивність демодектозної, отодектозної та саркоптозної інвазій собак залежно від пори року, %

(14,69 %) та влітку (16,16 %). Отодектозна інвазія характеризувалася максимальними показниками ЕІ влітку (18,94 %) та взимку (12,43 %) з подальшим зниженням ступеню ураженості тварин у весняний (10 %) та осінній (8 %) періоди року. Екстенсивність саркоптозної інвазії в собак упродовж року трималася на рівні 7,5–10,40 %, але максимальний відсоток інвазування спостерігали у осінньо-зимовий період року (10,17–10,40 %). Мінімальну ЕІ виявляли у весняно-літній період (7,50–8,08 %).

Такі сезонні коливання екстенсивності демодекозної та саркоптозної інвазій собак з піком ЕІ в осінній період року може бути пов'язане із сезонною линькою тварин, а також сприятливими у цей період умовами для розвитку кліщів. Максимальні показники ураження собак отодектесами у літній період, на нашу думку, пов'язані з локалізацією кліщів і можливістю перезараження від хворих до здорових тварин.

Отже, демодекоз, отодектоз та саркоптоз є поширеними акарозами собак у м. Кременчук.

Перебіг цих інвазій залежить від пори року. Необхідно також враховувати наступні фактори, які можуть сприяти поширенню інвазій: збільшення поголів'я собак у місті, відсутність проведення ветеринарно-санітарних заходів на територіях скупчення тварин, незадовільна годівля та утримання.

Висновки.

1. Середня інвазованість собак збудниками акарозів на території міста Кременчука становить: демодексами – 20,21 %, отодектесами – 13,04 %, саркоптесами – 8,75 %.

2. Екстенсивність акарозних інвазій собак має сезонний характер. Демодекоз максимально проявляється навесні (24,38 %) та восени (25,2 %), отодектоз – влітку (18,94 %) та взимку (12,43 %), саркоптоз – в осінньо-зимовий період року (10,17–10,40 %).

Перспектива подальших досліджень полягає у вивченні біологічних особливостей демодеків, отодектесів та саркоптесів у різні пори року.

ЛІТЕРАТУРА

1. Катаева Т. С. Эпизоотология и терапия основных арахнозозов домашних животных в Краснодарском крае: автореф. дисс. на соискание учен. степени докт. вет. наук: спец. 03.00.19 / Т. С. Катаева. – М., 2009. – 42 с.
2. Леон Фрэдди Уитни. Психология собак, основы дрессировки / Леон Фрэдди Уитни. – М.: ЦЕНТРОПОЛИГРАФ, 1999. – 301 с.
3. Майборода Е. А. Арахноэнтомозы домашних животных Украины и Юга России / Е. А. Майборода // Наукові досягнення в галузі ветеринарної медицини: матер. наук. – практ. конф. молодих вчених. – Х., 1997. – С. 32–33.
4. Машкей И. А. Арахноэнтомозы собак и кошек Украины / И. А. Машкей // Вісник Сумського ДАУ. – 1999. – № 4. – С. 14–16.
5. Медведев К. С. Болезни кожи собак и кошек / К. С. Медведев. – К.: «ВИМА», 1999. – 151 с.
6. Паттерсон С. Кожные заболевания собак / С. Паттерсон. – М.: Аквариум, 2000. – 176 с.
7. Про кінологічну службу Міністерства внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. Положення [затверджене Міністерством внутрішніх справ України від 7 листопада 2003 року № 1326].
8. Роменський В. И. Особенности эпизоотологии и эффективность лечения плотоядных при саркоптозах / В. И. Роменский, И. Е. Рогозина, И. Б. Сорокина, А. Н. Шинкаренко // Тез. докл. научной конференции ФГОУ ВПО «Ивановская ГСХА». – Иваново, 2004. – Т. 2. – С. 26–28.
9. Титаренко А. М. Епізоотологія демодекозу собак / А. М. Титаренко // Тез. доп. наук. конф. профес.-виклад. складу, наук. співроб. та аспірантів НАУ. – К.: Науковий світ, 2001. – С. 51.

СЕЗОННАЯ ДИНАМИКА САРКОПТОЗА, ОТОДЕКТОЗА И ДЕМОДЕКОЗА СОБАК**Евстафьева В.А.***Полтавская государственная аграрная академия, г.. Полтава*

*В статье приведены данные мониторинговых исследований акарозов собак на территории города Кременчуга. Зарегистрировано наличие трех видов акариформных клещей – *Demodex canis*, *Otodectes cynotis*, *Sarcoptes canis*. По результатам паразитологических обследований собак акарозные инвазии регистрируются на протяжении года с показателями экстенсивности инвазий от 37,29 до 43,60 %. Вместе с тем, средняя инвазированность собак демодексами составила 20,21 %, отодектесами – 13,04 %, саркоптесами – 8,75 %. Установлена зависимость показателей экстенсивности демодекозной, отодектозной и саркоптозной инвазий собак от времени года*

Собаки, саркоптоз, отодектоз, демодекоз, сезонная динамика, экстенсивность инвазии

**SEASONAL DYNAMICS OF SARCOPTOSIS, OTODECTOSIS,
DEMODECOSIS OF DOGS****V. Yevstafieva***Poltava State Agrarian Academy, Poltava*

The objective of the research was to study a spread of mite invasions of dogs in the city Kremenchug and to identify seasonal changes of sarcoptosis, demodecosis and otodectosis invasions.

Research conducted during 2013–2014 years at the Scientific Laboratory of Parasitology Chair of Parasitology and Veterinary Expertise Department of Veterinary Medicine of Poltava State Agrarian Academy. During of the epizootic studying of dogs in the city Kremenchug main indicator of mite infestation of animal was extensiveness of invasion (EI). Mite infestation was diagnosed by deep or superficial skin scrapings by vital methods of D. Pryselkova and A. Alfimova. Total it was investigated 1.143 dogs.

*Following the study of the epizootic situation and acarological diagnostics of dogs in the city Kremenchug it was registered the existence of three species of acariform mites – *Demodex canis*, *Otodectes cynotis*, *Sarcoptes canis*. Average infestation of dogs by demodecosis was 20.21 % otodectosis – 13.04 %, sarcoptosis – 8.75 %.*

We established that mite infestation of dogs registered during the year with the extensiveness of invasion from 37.29 to 43.60 %. However, the performance and extensiveness of demodecosis and sarcoptosis invasions of dogs depended on the season. For demodecosis of dogs peak EI recorded in spring (24.38 %) and autumn (25.2 %) with a decline in the percentage of infestation of animals in winter (14.69 %) and summer (16.16 %). Otodectosis infestation characterized by maximum exposure EI in summer (18.94 %) and winter (12.43 %), followed by reduction of infestation of animals in spring (10 %) and autumn (8 %) seasons. Sarcoptosis extensiveness of infestation of dogs during the year was kept at 7.5–10.40 % but the maximum percentage invasion observed in the autumn-winter period (10.17–10.40 %). Minimum EI was detected in spring and summer (7.50–8.08 %)

Dogs, sarcoptosis, otodectosis, demodecosis, seasonal dynamics, extensiveness of invasion
